

Nr B 44

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1957 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket, i vad berättelsen avser vissa kostnader m. m. vid omstationering av statstjänstemän.

(5:e avd.)

Statsutskottet får härmed underställa riksdagens prövning riksdagens år 1957 församlade revisorers berättelse, i vad den avser vissa kostnader m. m. vid omstationering av statstjänstemän, jämte i anledning därav till Kungl. Maj:t avgivna utlåtanden.

Under civildepartementet, § 46, har revisorerna upptagit frågan om vissa kostnader m. m. vid omstationering av statstjänstemän (del I, s. 487—491).

Revisorerna har inledningsvis redogjort för nu gällande bestämmelser på förevarande område och därefter lämnat en översikt av en inom försvarets civilförvaltning verkställd undersökning rörande längden av den tid, som förflutit innan vid försvaret omstationerad tjänsteman erhållit familjebostad å den nya stationeringsorten. Revisorerna har vidare meddelat närmare uppgifter rörande kostnaderna under budgetåret 1955/56 för traktamenten på grund av anstånd med omstationering av tjänstemän vid försvarsväsendet, statens järnvägar, postverket, vattenfallsverket och televerket.

Revisorerna har för egen del gjort följande uttalande i frågan.

Enligt gällande bestämmelser kan en i statens tjänst anställd tjänsteman med eget hushåll, vilken befordras eller förflyttas till tjänst å annan ort, erhålla anstånd med ändring av stationeringsorten, under förutsättning att han i samband med omstationeringen icke kunnat erhålla godtagbar bostad å den nya orten. Dyligt anstånd kan beviljas under högst ett år. Kungl. Maj:t är dock oförhindrad att efter framställning från tjänstemannen bevilja ytterligare anstånd, varvid som regel en förlängning av anståndstiden med sex månader plägar medgivas. Under den tid vederbörande tjänsteman sålunda bibehålles vid den gamla stationeringsorten äger han uppbära traktamente på sätt föreskrives i allmänna resereglementet. Vidare är han med stöd av flyttningsersättningskungörelsen under vissa förutsättningar berättigad till ersättning under maximalt ett och ett halvt år för merutgifter för bostads- eller magasinshyra.

De ersättningar som en omstationerad tjänsteman sålunda är berättigad till kunna, såsom de i det föregående anförda exemplen ge vid handen, uppgå till icke obetydliga belopp. I syfte att erhålla en uppfattning om storleken av statens totala utgifter för här ifrågavarande ändamål ha revisorerna inhämtat uppgifter rörande de traktamentsersättningar som under budgetåret 1955/56 utgått vid omstationering av personal vid försvarsväsendet,

statens järnvägar, postverket, vattenfallsverket och televerket. Enbart inom nämnda statliga verksamhetsgrenar ha berörda utgifter under sagda budgetår belöpt sig till i runt tal drygt 4 miljoner kronor. Inom försvaret torde antalet omplaceringar av tjänstemän uppgå till 1 000—1 200 per år.

Med hänsyn till de avsevärda kostnader om vilka här är fråga framstår det givetvis som i hög grad önskvärt, att varje möjlighet till nedbringande av desamma tillvaratages. Men även ur synpunkten att minska tjänstemännens och deras familjers personliga olägenheter av att bostad icke inom rimlig tid kan erhållas på den nya tjänstgöringsorten synes det revisorerna angeläget, att särskilda åtgärder vidtagas från statsmakternas sida. Revisorerna äro självfallet härvid medvetna om att den bristsituation som kännetecknat bostadsmarknaden under senare år skapat svårigheter, vilka medföra att här berörda problem icke f. n. kunna i sin helhet lösas. Inom försvarsstaben har, såsom nämnts, för försvarets del försöksvis sedan år 1950 funnits inrättad en bostadsförmedling, vilken har till uppgift att underlätta bostadsbyten i de fall försvaret tillhöriga tjänstemän vid omstationering äro i behov av bostad på den nya tjänstgöringsorten. Det synes ligga i sakens natur, att en förmedlingsverksamhet avsedd enbart för en viss kategori tjänstemän måste få begränsad räckvidd och att tillfredsställande resultat knappast kan förväntas av en på dylikt sätt organiserad bytesförmedling. Att den ifrågavarande bostadsförmedlingens verksamhet icke lett till åsyftat resultat torde f. ö. belysas av att man inom marinen planerat inrättande av särskilda bostadsdetaljer vid marinkommandostaberna. Det synes icke uteslutet att under nuvarande omständigheter de olika statliga organ som beröras av svårigheter i fråga om bostadsanskaffning till omstationerade tjänstemän efter hand tvingas att var för sig organisera bostadsdetaljer eller vidtaga andra liknande åtgärder för att hjälpligt lösa hit hörande problem.

Enligt revisorernas mening torde det icke vara möjligt att komma till rätta med de aktuella problemen under annan förutsättning än att ifrågavarande bostadsförmedlingsverksamhet samordnas inom statsförvaltningen i dess helhet. Revisorerna anse det därför ofrånkomligt att ett samarbete snarast etableras mellan berörda statliga organ, förslagsvis i den formen att bytesförmedlingen koncentreras till det statliga verk som kan förutsättas besitta de största erfarenheterna rörande frågor om anståndstraktamenten och flyttningsersättningar. Till nämnda verk skulle vid sådant förhållande i god tid anmälan göras om avsedda omplaceringar av tjänstemän, i samband varmed från vederbörande tjänsteman kunde införas uppgifter beträffande innehavd bostad, möjligheten att utnyttja densamma för byte samt önskemål i fråga om ny bostad. Revisorerna förutsätta att vid verksamhetens bedrivande erforderlig kontakt kommer att upprätthållas med vederbörande kommunala förmedlingsorgan.

Revisorerna äro av den uppfattningen, att en på förslaget sätt centraliserad bostadsförmedling skulle leda till ett icke blott avsevärt minskat behov av personal för förmedlingsverksamheten utan även ökade möjligheter att inom rimlig tid tillhandahålla omplacerade tjänstemän godtagbara bostäder, vilket i sin tur skulle leda till betydande besparingar för statsverket i fråga om de av omplaceringarna föranledda traktamentskostnaderna och ersättningarna för s. k. dubbelhyror. Genom den föreslagna åtgärden skulle vidare ökade förutsättningar skapas för att på ett tillfredsställande sätt kontrollera, att vederbörande tjänsteman vidtagit alla de åtgärder som stå till buds för anskaffande av bostad på den nya tjänstgöringsorten.

Revisorerna anse sig icke böra ingå på frågan om organisationen av den föreslagna centraliseringen av bostadsförmedlingsverksamheten. Den när-

mare utformningen av nämnda verksamhet torde böra ske först efter vederbörande myndigheters hörande, varvid berörda personalorganisationer jämväl synas böra beredas tillfälle att yttra sig.

Utlåtanden har avgivits av *överbefälhavaren*, med bifogande av yttranden av försvarsgrenscheferna, *försvarets civilförvaltning*, *generalpoststyrelsen*, *telestyrelsen*, *järnvägsstyrelsen*, *vattenfallsstyrelsen*, *statskontoret* och *generaltullstyrelsen* (del II, s. 518—540).

Utskottet. Såsom revisorerna under förevarande paragraf erinrat, uppgår de ersättningar som tjänstemännen uppbär vid anstånd med omstationering till betydande belopp. I och för sig synes det därför angeläget att olika möjligheter att nedbringa kostnaderna tillvaratas. Revisorerna hyser den uppfattningen, att en centraliserad bostadsförmedling i statens regi skulle leda till ökade möjligheter att inom rimlig tid tillhandahålla omplacerade tjänstemän godtagbara bostäder, vilket i sin tur skulle medföra betydande besparingar för statsverket i fråga om traktamentskostnader och ersättningar för s. k. dubbelhyror. Revisorerna har, utan att närmare ingå på frågan om organisationen av den föreslagna centraliserade verksamheten, ansett det ofrånkomligt att ett samarbete snarast etableras mellan berörda statliga organ. Den nuvarande bostadsförmedlingsverksamheten borde sålunda samordnas inom statsförvaltningen i dess helhet, förslagsvis i den formen att bytesförmedlingen koncentreras till det statliga verk, som kan förutsättas besitta de största erfarenheterna rörande frågor om anståndstraktamenten och flyttningserättningar. Därvid förutsätter revisorerna att erforderlig kontakt upprätthålles med de kommunala förmedlingsorganen.

De militära myndigheterna liksom generalpoststyrelsen och generaltullstyrelsen ställer sig i princip positiva till förslaget. Försvarets civilförvaltning anför däremot, att därest revisorerna med sina uttalanden åsyftar civilförvaltningen såsom förmedlingsorgan, ämbetsverket bestämt motsätter sig förslaget. Enligt civilförvaltningens mening bör verksamheten effektiviseras med utgångspunkt i den nuvarande organisationen. Telestyrelsen vill inte motsätta sig inrättandet av en centralförmedling, som dock endast bör utgöra ett komplement till den flyttandes egna ansträngningar att skaffa bostad. Järnvägsstyrelsen upplyser att inom statens järnvägars I. distrikt i Stockholm sedan 1953 finns en bostadsförmedling, som successivt utbyggs och blivit mycket omfattande, samt framkastar tanken på att denna förmedling finge på försök handha bostadsanskaffningen för de statsanställda, varvid bidrag till kostnaderna skulle utgå från övriga verk. Vattenfallsstyrelsen anser det ofrånkomligt att samarbete snarast etableras mellan berörda statliga organ, men finner det ej lämpligt att en central bostadsförmedling koncentreras till ett visst verk. Om en central förmedling inrättas, bör den enligt styrelsens mening göras helt fristående. Då styrelsen emellertid befarar, att förmedlingen inte skulle leda till sådana resultat att de eftersträfvade besparingarna kan ernås, avstyrker styrelsen att en centralise-

ring kommer till stånd. Statskontoret uttalar tvekan om anledning nu föreligger att vidta generella åtgärder; en förutsättning bör vara att förhållandena på bostadsmarknaden mera påtagligt försämrats de senare åren.

För egen del kan utskottet knappast finna påkallat att man i nuvarande läge vidtar några särskilda åtgärder i den av revisorerna åsyftade riktningen, detta helst som remissmyndigheterna givit uttryck åt skiftande meningar i ämnet. Utskottet, som anser att man bör avvakta vidare erfarenhet rörande förmedlingsverksamheten, har därför ansett sig kunna begränsa sig till att vad i ärendet förekommit för riksdagen
omförmåla.

Stockholm den 11 juli 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 46.

Reservation

av fröken *Vinge*.